

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв
Кафедра музичного мистецтва

РЕЖИСУРА НАРОДНИХ ОБРЯДОДІЙСТВ

**Навчальна програма
за кредитно-модульною системою
для спеціальності 7.020205
“Музичне мистецтво”,
спеціалізації “Музичний фольклор”**

Рівне - 2010

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 24 вересня 2010 р.)

РЕЖИСУРА НАРОДНИХ ОБРЯДОДІЙСТВ: Програма вищих навчальних закладів освіти для спеціальності 7.020205 “музичне мистецтво” спеціалізації “музичний фольклор” / Укладач Р.І. Дзвінка. – Рівне: РДГУ, 2010. – 16 с.

Укладач: Р.І.Дзвінка, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного мистецтва Інституту мистецтв РДГУ.

Рецензенти:

Святослав Мельничук, професор кафедри музичного мистецтва Інституту мистецтв РДГУ, народний артист України.

Володимир Богатирьов, завідувач кафедри театральної режисури Інституту мистецтв РДГУ, доцент.

Навчальна програма схвалена і рекомендована до друку спеціалізацією музичний фольклор кафедри музичного мистецтва Інституту мистецтв РДГУ (протокол № 1 від 30 серпня 2010 р.)

ОПИС ПРЕДМЕТУ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

ПРЕДМЕТ: РЕЖИСУРА НАРОДНИХ ОБРЯДОДІЙСТВ

Напря́м, спеціалі́зність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу (денна форма навчання)	Характеристика навчального курсу (заочна форма навчання)
<p>Підготовка фахівців галузі знань: 0202 “Мистецтво”</p> <p>Напря́м підготовки: 7.020205 “Музичне мистецтво”</p> <p>Спеціалізація: “Музичний фольклор”</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст</p>	<p>Кількість кредитів відповідних ECTS: 2</p> <p>Загальна кількість годин: 54</p> <p>Тип курсу: обов’язковий</p> <p>Рік підготовки: V</p> <p>Семестри: X</p> <p>Практичні заняття: 22</p> <p>Самостійна робота: 32</p> <p>Індивідуальна робота: 4</p> <p>Навчальних модулів: 4</p> <p>Змістових модулів: 11</p> <p>Види контролю: залік – X семестр</p>	<p>Загальна кількість годин: 54</p> <p>Тип курсу: обов’язковий</p> <p>Рік підготовки: V</p> <p>Семестри: IX-X</p> <p>Практичні заняття: 6</p> <p>Самостійна робота: 48</p> <p>–</p> <p>–</p> <p>–</p> <p>Види контролю: залік – X семестр</p>

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Режисура народних обрядодійств» – одна із фахових дисциплін у курсі підготовки висококваліфікованих спеціалістів для галузі музичного фольклору за кваліфікацією «керівник фольклорного ансамблю». Дисципліна розрахована на студентів спеціалізації «Музичний фольклор» і має на меті вивчення загальнонаціональних форм і регіональних особливостей обрядового комплексу календарного циклу, сімейно-побутової, релігійної і громадської (суспільної) обрядовості. Досягнення мети здійснюється шляхом практичних занять, які передбачають написання сценарію постановки як цілого обряду так і його фрагменту (у відповідності до державного іспиту зі спеціальності), інсценізації окремого та декількох музичних творів, що дає добру, якісну базу для надбання практичних навичок в подальшій професійній діяльності.

Режисура (реконструкція) народномузичного матеріалу має виняткову історично-мистецьку цінність і здійснюється на основі дослідження і переосмислення фольклорної традиції при збереженні її локальних особливостей. Для вокалістів – це представлення обряду чи його частини, для інструменталістів – відтворення традиційної інструментальної музики певного регіону в ансамблевій формі.

Курс складається з практичних занять і передбачає засвоєння основних елементів обряду: музики, слова, сценічного руху, міміки а також розуміння відмінних рис обрядодійства – символічності, умовності та образності.

Під час практичних занять студент набуде таких основних знань і навичок:

- розширення та поглиблення знань з методики і практики інсценізації традиційних обрядодійств;
- засвоєння основ та вироблення навичок режисури народних обрядодійств.

Завдання курсу:

- набуття теоретичних знань і практичних навичок для використання позитивного досвіду обрядового комплексу українців у сучасній святковій культурі;
- вивчення генезису, символіки і семантики українських звичаїв та обрядів;
- аналіз трансформації традиційних українських обрядодійств у часи різних епох;
- формування у студентів на основі українських народних традицій високого мистецького смаку і почуття національної самосвідомості;
- вміння опрацьовувати теоретичний матеріал з подальшою постановкою на сцені.

Зміст дисципліни передбачає теоретичну, практичну і самостійну підготовку.

Під час занять студенти знайомляться з обрядово-ритуальним колом українців, його значенням у житті громади, з особливостями режисури народного обряду у закритому приміщенні і на відкритих площадках. Загальногрупові практичні заняття передбачають набуття знань і умінь з основ постановки обряду.

Самостійна робота й індивідуальні заняття з викладачем спрямовані на фольклорно-етнографічну, сценарно-режисерську розробку обраного студентом обряду.

Для більш глибокого засвоєння матеріалу, окрім аудиторних занять, передбачаються відвідування студентами музеїв, святкових і концертних програм, побудованих на обрядових, фольклорно-етнографічних матеріалах, перегляд і аналіз відеофільмів обрядів календарного циклу, відзнятих в українських відеоцентрах, відеоматеріалів із записом навчальних робіт з даного предмету попередніх курсів і сценарних розробок з архіву кафедри та свят Інституту мистецтв РДГУ.

Практичний курс «Режисура народних обрядодійств» тісно пов'язаний з предметами: методика керівництва фольклорним ансамблем, практика роботи з фольклорним ансамблем, фольклорний ансамбль, а також професійною практикою.

У відповідності з навчальним планом студенти з тематики вивченого матеріалу і виконаної практичної та самостійної роботи складають залік (10-й семестр) на якому основними завданнями для студентів будуть:

1) представлення сценарію народного обряду (або його фрагмент) та відповідь на питання щодо методики його підготовки й інсценізації;

2) вирішення творчих завдань з методики постановки в максимально ідентичному до фольклорної традиції відтворенні сценічного варіанта народного дійства (вокалісти) чи регіональної інструментальної музики (інструменталісти).

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ КУРСУ

Модуль	Кількість годин, відведених на:	
	Практ. заняття	Самост. роботу
НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ I	6	8
Змістовий модуль 1. Введення в курс. Класифікація народних обрядів.	2	2
Змістовий модуль 2. Ритуально-обрядові комплекси свят народного календаря.	2	2
Змістовий модуль 3. Сімейно-побутова обрядовість українців.	2	4
НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ II	6	8
Змістовий модуль 4. Режисерський аналіз народного обряду.	2	2
Змістовий модуль 5. Режисерське бачення обрядодійства (режисерське обґрунтування сценарію обряду).	2	2
Змістовий модуль 6. Робота режисера над музичним вирішенням обрядодії, словом і мовою в обряді.	2	4
НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ III	6	8
Змістовий модуль 7 Постановча робота з втілення обрядодійства.	2	2
Змістовий модуль 8 Народна традиція творчої організації обрядодійства на відкритій площадці.	2	2
Змістовий модуль 9. Фольклорно-етнографічна розробка обряду календарного циклу.	2	4
НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ IV	4	8
Змістовий модуль 10. Сценарно-режисерська розробка обряду календарного циклу.	2	4
Змістовий модуль 11. Образність у мистецько-декоративнім вираженні традиційних народних обрядів.	2	4

НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ І

Змістовий модуль 1. Введення в курс. Класифікація народних обрядів.

Обряд як особливе колективне символічне дійство призначене для оформлення наглядно-образного середовища важливих подій громадського і особистого життя людини. Основні елементи обряду: слова, символ, музика, дія (пластика), декоративно-прикладне мистецтво. Відмінні особливості обряду: символічність, умовність, образність.

Генезис обрядів і їх соціальна роль. Виховний і пізнавальний потенціал обряду. Обрядово-ритуальні дії як спосіб передачі інформації між поколіннями і зміцнення зв'язку між ними, зв'язок національного, патріотичного, естетичного, морально-етичного виховання. Відображення в обрядових діях соціально-історичних умов життя і інтересів різних соціальних груп і класів. Ідеали, цілі, норми, цінності, установки, які стверджуються обрядами.

Історична еволюція змісту, форм, типів і функцій обрядів. Зміна функцій обрядів у процесі історичного розвитку. Об'єктивна потреба вивчення, збереження і розвитку традиційної української календарної сімейно-побутової обрядовості, розробка і подальше удосконалення нової національної обрядовості.

Основні принципи типізації обрядів за видом діяльності: полювальні, рибацькі, землеробські, військові та інші. Типізація обрядів у залежності від соціальних спільнот: громадські, державні, сімейні. Дія обряду за віковою диференціацією: дитячі, юнацькі, обряди молоді. Обряди пов'язані з календарем (порами року, сезонами землеробської праці, ювілейними датами). Релігійні і світські обряди.

Змістовий модуль 2. Ритуально-обрядові комплекси свят народного календаря.

Структурні елементи ритуально-обрядових комплексів землеробського календаря (магічні дії, обрядові пісні і танці, атрибути і символи, прикмети, ворожба), спрямовані на ідею покращення добробуту, принципи наслідування, збереження і продовження свого роду, вшанування предків.

Обрядове перевтілення – унікальне явище традиційної святково-обрядової культури українців, її господарсько-аграрна, комунікативна, магічна, психологічна, розважальна функції. Прикмети, властиві обрядово-ритуальним комплексам календарного циклу (культ сонця, землі, природи, води, рослинності, предків; обов'язкова наявність символіки, ритуальних страв, походів).

Змістовий модуль 3. Сімейно-побутова обрядовість українців.

Старовинна традиція вхідин. Вогонь і зерно як символи збереження добробуту і багатства у хаті. Ритуал освячення господарства, зустрічі і вшанування першого гостя.

Основні комплекси сімейних обрядів: родильні, які відзначали народження людини, весільні, що освячували шлюб; поховальні й поминальні, пов'язані із смертю людини та вшануванням її пам'яті.

Родинно-хрестинний цикл українських народних обрядів. Цикли обрядів, пов'язаних з народженням дитини: передродові, власне родильні, післяродові та соціалізуючі – прилучення новонародженого до роду, сім'ї, колективу.

Предметно-атрибутні, ритуальні дії і вербальні коди в обрядах весілля і поховання. Шлюбні звичаї та шлюб. Обряди змін життєвого статусу людини як обряди переходу. Сім'я та внутрісімейні взаємини. Трансформація рольових функцій членів сучасної сім'ї. Сімейні обряди. Символіка білого і червоного кольору в сімейній обрядовості українців.

НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ II

Змістовий модуль 4. Режисерський аналіз народного обряду.

Історично-ретроспективний аналіз розвитку досліджуваного обряду, виявлення генезису його ритуалів, язичницьких, християнських і світських нашарувань.

Ідейно-тематичний аналіз. Тема – життєва поява, подія, віддзеркалення в обряді за допомогою різних засобів мистецької виразовості.

Ідея – головна ведуча думка, яка визначає задум і основний зміст обряду. Єдність і взаємозв'язок змісту і форми як спосіб відображення ідеї обряду.

Сценарний план народних обрядодійств. Складові фрагменти обряду. Сценарно-режисерський хід – прийом, що об'єднує різні частини сценарію. Принципи дотримання сценарно-режисерського ходу. Архітектоніка обряду як послідовність і співвідношення часток, об'єднаних у одне ідейно-тематичне ціле. Основні елементи композиційного рішення обряду: пролог, експозиція, зав'язка, розвиток дій, кульмінація, розв'язка, фінал.

Пролог – своєрідна передмова, яка підготовлює учасників обряду до тих урочистостей, що мають відбутися. Відображення у пролозі в найбільш загальному вигляді теми обряду, його ідеї.

Експозиція – введення в обрядову дію. Завдання експозиції: інформація учасників обряду про послідувачі дії та створення атмосфери урочистості, святковості чи, навпаки, журби (при обряді поховання).

Зав'язка – перша подія, з якої починається обряд. Розвиток дії як логічна і емоційна підготовка головної події. Залучення учасників до символів обряду, створення психологічного настрою, який відповідає найбільш повному сприйманню обряду.

Кульмінація – головна подія обряду, найвищий емоційний пункт у розвитку теми. Розв'язка – емоційно-смісловий момент обряду. Фінал – завершальна частина обряду. Елементи імпровізації при проведенні обряду.

Змістовий модуль 5. Режисерське бачення обрядодійства (режисерське обґрунтування сценарію обряду).

Режисура обряду як визначення пластичного, музичного, кольорового, декоративного, просторового рішення обрядових дій.

Визначення найголовнішого завдання наскрізної дії. Просторове рішення (мізансценування) епізодів обряду. Вивчення можливостей площадки для

проведення обряду. Визначення мізансценічного центру запланованих обрядових дій, оптимально розміщення його учасників. Умовний поділ площадки на праву та ліву частини, їх заповнення з урахуванням особливостей сприймання глядачів (зліва направо і зверху вниз). Підготовка і зміна мізансцен.

Мистецтво мізансцени. Мізансцена – розміщення учасників на сцені. Мізансцена і подія. Темпоритм і мізансцена. Масова мізансцена. Види мізансцен (фронтальні, діагональні, кругові, глибинні, дзеркальні, симетричні, асиметричні, висотні, спіральні), їх виразові можливості і недоліки. Види запису мізансцен (літературний, нотний, графічний).

Симетрія у синхронному русі в ході обряду. Врахування у режисерській розробці сценарію, характерної для даного обряду динаміки дії у взаємозв'язку з іншими виразними елементами обряду. Просторове вирішення обряду. Зони дії. Опорні пункти. Центральний мізансценічний пункт обрядодії. Монтажний лист режисера обряду: план відновлення в обряді необхідних мізансцен, відповідного їм тексту і мистецького оформлення.

Режисерський сценарій обряду послідовність епізодів, які відповідають композиційній структурі, драматургії обряду. Епізод обряду як система елементарних обрядових дій об'єднаних однією метою і тих, що мають відносно самостійне значення.

Змістовий модуль 6. Робота режисера над музичним вирішенням обрядодії, словом і мовою в обряді.

Загальна характеристика музики в обряді. Формування емоційного клімату – головне призначення музики в обряді. Музика як символ в обряді. Функції музичного супроводу в обрядах. Гуртові співи як форма озвучення обрядодії. Інструментальні ансамблі в музичному оформленні обряду. Врахування тематики народних обрядових пісень, їх відповідність обрядодії.

Музика і темпоритм обряду. Вплив музики на формування притаманного обрядодії емоційного темпоритму. Роль музики в паузах між обрядовими діями.

Значення музики як символу в обряді. Виконання обрядовою музикою функцій керівництва певними діями і переживаннями. Пісня як голосовий символ обрядодії.

Функції слова в обряді. Словесні компоненти обряду. Тексти віншувальних, урочистих вітань та побажань, накази, обіцянки, замови, слова обрядових пісень, присяги. Взаємозв'язок слова і музики з символікою та обрядовими діями. Монологічна і діалогічна, заздалегідь підготовлена та імпровізована мова в обряді. Особливості обрядової мови: стислість і докладність, ясність, емоційність. Способи досягнення мовної виразності: ритм та інтонаційний стрій.

Класифікація обрядових промов за призначенням: урочисто-офіційна, привітальна, віншувальна, поминальна. Вираження поваги до виконавців обряду (господарів, ювілярів, поважних гостей та інших) з допомогою привітальної промови. Промова – показ і відображення в ній побажань учасникам обряду успішного завершення громадських і особистих справ. Віншувальна мова, її роль

і значення при вшануванні особливих людей у зв'язку з певними подіями, яким присвячений обряд.

Техніка мови в обряді: логічна стройність, інтонаційне багатство і звучання голосу, збереження мовних діалектів, дикція. Логіка обрядової мови. Мовний такт. Динамічність в обрядовій мові. Сміслові і мистецько-естетичні значення інтонації в усній мові. Дихання і його типи під час мовлення в обряді.

Взаємовпливи музики і слова при створенні емоційного настрою в час проведення обряду. Єдність слова, музики та обрядодії. Емоційна домінанта як колективне почуття, створене в процесі спільного впливу обрядової дії, музики і слова.

НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ III

Змістовий модуль 7. Постановча робота з втілення обрядодійства.

Застільний період репетицій (актуальність і соціальна значущість обряду, його тема й ідея, чітка етнографічного сценарію, розподіл ролей, режисерська характеристика кожного персонажу, визначення наскрізної дії, визначення конфліктної основи, читання сценарію по ролях, розкриття внутрішніх монологів). Планова репетиція (репетиція у предметно-речовому середовищі (використання реквізиту та атрибутики), пошук виразних мізансцен, аналіз дії обряду). Монтажна репетиція (удосконалення мистецько-декоративного, світлового, звукового оформлення дії на майданчику). Прогонні репетиції (об'єднання окремих епізодів обряду в єдине сценічне дійство, корекція мізансценічного малюнку, мистецько-декоративне й музичне вирішення). Генеральна репетиція – завершальний етап роботи над відтворенням обряду.

Змістовий модуль 8. Народна традиція творчої організації обрядодійства на відкритій площадці.

Мистецько-історичний досвід народу як система відбору лаконічно-виразних висловлень і форм творчої організації обряду, апробованих в традиції.

Попередні збори молоді на репетиції обрядових дій. Формування обрядових гуртів згідно вікової диференціації, поділ зон дії кожного обрядового колективу (Коляди, Великдень), підготовка обрядових костюмів, масок і ляльок, реквізиту, бутафорії тощо.

Похід учасників обряду як спосіб активізації глядачів, доручення їх до участі в обряді, інформація про початок обрядової дії. Похід як театралізована форма створення передсвяткової атмосфери. Особливості різноваріантних вуличних походів в обрядових святах.

Мистецько-декоративне оформлення місця дії і визначення центрального і мізансценічного пункту обряду.

Змістовий модуль 9. Фольклорно-етнографічна розробка обряду календарного циклу.

Історико-ретроспективний аналіз розвитку обряду на основі вивчення літературних, етнографічних і першоджерел. Аналіз сценарного фонду з

визначеної тематики. Розкриття загальнонаціональних фрагментів і регіонально-локальних особливостей обряду. Аналіз трансформації обрядодійств на різних етапах розвитку традиційної культури (визначення язичницької основи християнських і світських нашарувань).

НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ IV

Змістовий модуль 10. Сценарно-режисерська розробка обряду календарного циклу.

Стилізація народного обряду. Поняття «реставрація», «реконструкція», «трансформація». Розробка сценарію народного обряду на основі глибокого вивчення загальнонаціональних, регіональних і місцевих традицій його втілення. Мистецький образ обрядового дійства у мистецько-декоративному і музичному втіленні. Сценарно-режисерський хід і його особливості. Просторове вираження народного обряду. Пошук образних яскравих мізансцен, які віддзеркалюють ідейно-тематичну спрямованість обряду при збереженні натуральної традиційної форми поведінки учасників. Розробка системи образів обряду (режисерська характеристика персонажу), «центральний» образ, його відношення до подій, що відбуваються та до решти персонажів.

Змістовий модуль 11. Образність у мистецько-декоративнім вираженні традиційних народних обрядів.

Натуральні і штучні предметно-речові символи в обрядах як важливий мізансценічний пункт дії (лавка, стіл, ікона вбрана у вишиті рушники, піч тощо для вбрання української хати, сніп на обжинках, колиска на родинях, коровай на весіллі тощо).

Традиційні просторові вирішення обрядів на відкритих майданчиках з обов'язковим поділом території обрядового дійства на дві зони село (хата, подвір'я, вулиця) і різне довкілля (поле, луг, ліс, річка).

Специфіка виразових засобів мистецько-декоративного вирішення обряду на відкритій площадці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гапон Л.Д. Інсценізація весільних обрядів: Навчальний посібник. – Рівне, 2006. – 146 с.
2. Гуд П.А., Камінські А.Я. Режисура традиційнага абраду. – Мінск, 2006. – 16 с.
3. Давидова В.Г. Підготовка фольклорних обрядів // Кол.авт.: Програма РМК Міністерство культури України. – К., 1992.
4. Дзвінка Р.І. «Хуртовина» – 20 років: виховний та етнокультурний аспекти діяльності студентського фольклорного колективу». – Рівне-Бердянськ, 2008. – 122 с.
5. Іваницький А.І. Українська народна музична творчість. – К., 1990.
6. Програмні вимоги до державних іспитів для студентів спеціальності “музичне мистецтво”, спеціалізації “викладач, артист, керівник фольклорного ансамблю” для спеціальності 7.020205 “Музичне мистецтво” спеціалізації “Музичний фольклор”: Методичні рекомендації. – Рівне: РДГУ, 2003. – 43 с. – Співавт.: Ю. Рибак, Л.Д.Гапон, О.Юзюк, Р.Цапун, М.Бабич.
7. Спіридонова Л.Ц. Програма для студентів. – Мінск, 2006.
8. Цапун Р.В. Будичани. Традиційна спадщина. Наукове видання (з грифом МОНУ). – Рівне: Перспектива, 2007. – 100 с, кольор.іл. (запис, транскрипції, упорядкування).
9. Юзюк О.М. Фрагмент весільного обряду «Зустріч молодих після вінчання» // Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся – Випуск 7 –упорядник В.П.Ковальчук. –Рівне Перспектива, 2007 р. – с.154-161.
10. Яремко Б.І. Керівник фольклорного інструментального ансамблю: Метод. рек. та тем. план для студ. фак-ту. муз. творчості спеціалізації “Фольклор та народний спів”. – Рівне, 1994. – 24 с.

Додаткова

1. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис. – К.: Оберіг, 1991. – Т.2. – Репр. вид. Мюнхен, 1966 р. – 1991. – 449 с.
2. Гапон Л.Д. Весілля у с.Серкизів // Фольклористичні зошити. Збірник наукових праць Інституту культурної антропології.– Вип.8., Луцьк, 2005. – С.119-148.
3. Грица С. Трансмісія фольклорної традиції: Етномузикологічні розвідки. – Київ–Тернопіль: Астон, 2002. – 236 с.
4. Дзвінка Р.І. Виховання майбутніх учителів засобами українського музичного фольклору. – Рівне, Бердянськ: Овід, 2008. – 254 с.
5. Дзвінка Р.І., Рибак Ю.П., Гапон Л.Д. Порадник для вступників на кафедру музичного фольклору: Навчально-методичний посібник. – Рівне, 2006. – 32 с.
6. Культура і побут населення України: Навчальний посібник / Наулко В.І., Артюх Л.Ф., Горленко В.Ф. та ін./ – К.: Либідь, 1993. – 288 с.

7. Науково-практична конференція до 125-річчя з дня народження К.В.Квітки: Тези доповідей / Редакційна колегія Р.І.Дзвінка та ін.– Рівне, 2005. – 54 с.
8. Наукові та навчально-методичні праці викладачів кафедри музичного фольклору Інституту мистецтв РДГУ. Бібліографічний покажчик: До 25-ти річчя кафедри музичного фольклору / Упоряд. Р.І.Дзвінка. – Рівне, 2005. – 38 с.
9. Народна музика північної Рокитнівщини (за матеріалами експедиції 2001 року) / Упор. Ю.П. Рибак, Л.Д. Гапон. – Львів: Сполом, 2002. – 108 с.
10. Столярчук Б.Й., Нярба Р.В. Фольклорний ансамбль (інструментальний): Навчальна програма з курсу за вимогами КМСОНП. – Рівне, 2008. – 20 с.
11. Цапун Р.В. Традиційне вбрання с.Сербинівки. // Народне мистецтво. Журнал національної спілки майстрів народного мистецтва України.-Київ, 2006. №3-4. С.68-70.
12. Яремко Б.І. Положення про зимово-літню школу традиційного народного мистецтва (ТНМ) ім. В. Могура. – Рівне: РДГУ, 2003. – 18 с.
13. Яремко-Супрун Н.О.“Сміхова” народнопісенна культура кубанських українців // Наук. зап. Терноп. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2002. – №1 (8). – С. 76–85.

ПИТАННЯ ГАРАНТОВАНОГО РІВНЯ ЗНАТЬ

У відповідності з навчальним планом студенти з тематики вивченого матеріалу і виконаної практичної та самостійної роботи складають залік (10-й семестр) на якому основними завданнями для студентів будуть:

- 1) представлення сценарію народного обряду (або його фрагмент) та відповідь на питання щодо методики його підготовки й інсценізації;
- 2) вирішення творчих завдань з методики постановки в максимально ідентичному до фольклорної традиції відтворенні сценічного варіанта народного дійства (вокалісти) чи регіональної інструментальної музики (інструменталісти).

Перелік питань з методики підготовки сценарію та постановки обрядодії

1. Обряд як особливе колективне символічне дійство.
2. Основні елементи обряду.
3. Виховний і пізнавальних потенціал обряду.
4. Історична еволюція змісту, форм, типів і функцій обрядів.
5. Об'єктивна потреба вивчення, збереження і розвитку традиційної української обрядовості.
6. Обрядове перевтілення – унікальне явище традиційної святково-обрядової культури українців.
7. Функції обрядовості: господарсько-аграрна, комунікативна, магічна, психологічна, розважальна.
8. Обов'язкова наявність символіки, образності, ритуальних страв, походів.
9. Взаємозв'язок слова і музики з символікою та обрядовими діями.
10. Емоційна домінанта як колективне почуття, створене в процесі спільного впливу обрядової дії, музики і слова.

11. Основні комплекси сімейних обрядів.
12. Родинно-хрестинний цикл українських народних обрядів.
13. Предметно-атрибутні, ритуальні дії і вербальні коди в обрядах весілля і поховання.
14. Обряди змін життєвого статусу людини як обряди переходу.
15. Історично-ретроспективний аналіз розвитку досліджуваного обряду.
16. Єдність і взаємозв'язок змісту і форми як спосіб відображення ідеї обряду.
17. Сценарний план народних обрядодійств. Складові фрагменти обряду.
18. Сценарно-режисерський хід – прийом, що об'єднує різні частини сценарію.
19. Основні елементи композиційного рішення обряду.
20. Режисура обряду як визначення пластичного, музичного, кольорового, декоративного, просторового рішення обрядових дій.
21. Просторове рішення (мізансценування) епізодів обряду.
22. Визначення мізансценічного центру запланованих обрядових дій, оптимально розміщення його учасників.
23. Режисерський сценарій обряду послідовність епізодів, які відповідають композиційній структурі, драматургії обряду.
24. Епізод обряду як система елементарних обрядових дій об'єднаних однією метою і тих, що мають відносно самостійне значення.
25. Загальна характеристика музики в обряді. Функції музичного супроводу в обрядах. Гуртові співи як форма озвучення обрядодії.
26. Вплив музики на формування притаманного обрядодії емоційного темпоритму.
27. Виконання обрядовою музикою функцій керівництва певними діями і переживаннями.
28. Монологічна і діалогічна, заздалегідь підготовлена та імпровізована мова в обряді. Особливості обрядової мови: стислість і докладність, ясність, емоційність.
29. Динамічність в обрядовій мові. Сміслові і мистецько-естетичне значення інтонації в усній мові.
30. Взаємовпливи музики і слова при створенні емоційного настрою в час проведення обряду.
31. Застільний період репетицій над сценарієм.
32. Розподіл ролей та режисерська характеристика кожного персонажу.
33. Визначення наскрізної дії, читання сценарію по ролях, розкриття внутрішніх монологів.
34. Види репетиційної роботи у процесі розучування та постановки обрядодії.
35. Підготовка обрядових костюмів, масок і ляльок, реквізиту, бутафорії тощо.
36. Особливості різноваріантних вуличних походів в обрядових святах.
37. Мистецько-декоративне оформлення місця дії.

38. Звукове забезпечення обрядодійства на відкритій площадці.
39. Вивчення літературних, етнографічних джерел і першоджерел у процесі підготовки сценарію народного обрядодійства.
40. Особливості підготовчої роботи над сценарієм обрядодійства.
41. Характеристика та розкриття локальних особливостей обряду.
42. Аналіз трансформації обрядодійств на різних етапах розвитку традиційної культури.
43. Етнографічний коментар як засіб підготовки глядача до сприйняття.
44. Сучасне технічне забезпечення: потреби і можливості на закритих та відкритих сценах.
45. Розробка сценарію народного обряду на основі глибокого вивчення загальнонаціональних, регіональних і місцевих традицій його втілення.
46. Мистецький образ обрядодії у декоративному і музичному втіленні.
47. Сценарно-режисерський хід і його особливості.
48. Пошук форм інсценізації обрядодії та збереження природної традиційної поведінки учасників.
49. Натуральні і штучні предметно-речові символи в обрядах.
50. Специфіка виразових засобів мистецько-декоративного вирішення обряду на відкритій площадці.

**ОРІЄНТОВНА ОЦІНКА
ВИДІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
У РЕЙТИНГОВІЙ СИСТЕМІ З ДИСЦИПЛІНИ
РЕЖИСУРА НАРОДНИХ ОБРЯДОДІЙСТВ**

№	Вид навчальної роботи	Оцін. Бали
1. ОБОВ'ЯЗКОВІ		
<i>1.1. Систематичність і активність у роботі</i>		
1.1.1.	Відвідування занять (одного)	4
1.1.2.	ІНТЗ – якісне виконання завдань з самостійної роботи	1-3
1.1.3.	Своєчасне складання форм контролю	5
<i>1.2. Виконання модульних завдань</i>		
1.2.1.	Збір етнографічного та ілюстративного матеріалу	5-8
1.2.2.	Робота під час професійної практики	5-9
2. ЗА ВИБОРОМ СТУДЕНТА		
2.1.	ІНТЗ – підготовка доповіді на кафедральну науково-практичну конференцію (презентацію)	8
2.1.2.	ІНТЗ – підготовка ілюстративного матеріалу та використання під час навчально-педагогічної практики	5
2.1.3.	Концертна діяльність у ансамблях малих форм у навчальних закладах різного рівня	5

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ
(за кредитно-модульною системою)

Змістовий модуль		Сума
Модуль 1	Модуль 2	Мод. 1 + Мод. 2
50	50	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ:

90 – 100 балів – відмінно / A /

75 – 89 балів – добре / BC /

60 – 74 балів – задовільно / DE /

35 – 59 балів – незадовільно з можливістю повторного складання / FX /

1 – 34 – незадовільно з обов'язковим повторним курсом / F /

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Даний курс має повне навчально-методичне забезпечення, яке подане у вигляді навчальних, методичних посібників, методичної літератури викладачів, фонду дипломних рефератів студентів, аудіо-, відеозаписів традиційної народної музики з лабораторії музичної етнографії спеціалізації музичний фольклор.

ЗМІСТ

Опис навчального курсу.....	3
Пояснювальна записка.....	4
Змістові модулі курсу.....	6
Рекомендована література.....	12
Питання гарантованого рівня знань	13
Орієнтовна оцінка навчальної діяльності	15
Інформаційні ресурси	16